

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
فصل نخست: نگرش مفهومی و بنیادین به احزاب.....	۱۵
مبحث نخست: تعریف و منشاء حزب.....	۱۵
گفتار نخست: چیستی حزب.....	۱۶
گفتار دوم: منشاء شکل‌گیری احزاب.....	۱۹
مبحث دوم: مبانی نظری حزب.....	۲۱
گفتار نخست: اهمیت شکل‌گیری احزاب.....	۲۱
بند نخست: کرامت انسانی.....	۲۴
بند دوم: مشارکت در حاکمیت.....	۲۵
بند سوم: مشروعیت.....	۳۰
بند چهارم: تکثرگرایی سیاسی.....	۳۲
گفتار دوم: ماهیت حقوقی احزاب.....	۳۳
بند نخست: احزاب سیاسی، به مثابه اشخاص حقوقی خصوصی.....	۳۴
بند دوم: ماهیت عمومی - خصوصی احزاب سیاسی.....	۳۴
گفتار سوم: احزاب در اسناد بین‌المللی.....	۳۶
مبحث سوم: مبانی فکری حزب.....	۳۸
گفتار نخست: نظریه نهادگرا.....	۳۹
بند نخست: احزاب توده‌ای یا عوام.....	۴۱
بند دوم: احزاب کادر.....	۴۲
گفتار دوم: نظریه دولت مشارکت‌پذیر.....	۴۳
گفتار سوم: نظریه نوسازی سیاسی.....	۴۵
گفتار چهارم: حزب در اندیشه‌ی اسلامی.....	۴۶
بند نخست: نگرش امتناع.....	۴۷
بند دوم: نگرش مثبت.....	۴۸
گفتار پنجم: نظریه انتخاب عمومی.....	۵۰
مبحث چهارم: کارویژه‌های احزاب سیاسی.....	۵۲
گفتار نخست: کارویژه‌های نظری.....	۵۲
گفتار دوم: کارویژه‌های عملی.....	۵۳

۶ □ تحلیل موانع حقوقی فعالیت احزاب در ایران؛ از مشروطه تا امروز

- مبحث پنجم: طبقه بندی نظام‌های حزبی ۵۵
- گفتار نخست: احزاب ملی ۵۶
- بند نخست: تک حزبی ۵۶
- بند دوم: دو حزبی ۵۷
- بند سوم: چند حزبی ۵۷
- گفتار دوم: احزاب فراملی ۵۸
- بند نخست: حزب اروپایی مردم ۶۱
- بند دوم: گروه اتحاد پیشرو از دموکرات‌ها و سوسیالیست‌ها در پارلمان اروپا ۶۱
- بند سوم: گروه اتحاد لیبرال‌ها و دموکرات‌ها برای اروپا ۶۱
- فصل دوم: عوامل حقوقی بازدارنده تحزب در ایران ۶۳**
- مبحث نخست: دوره ی مشروطه ۶۳
- گفتار نخست: عدم استقرار سامان سیاسی مستحکم ۶۴
- گفتار دوم: فقدان جامعه‌ی مدنی ۶۶
- گفتار سوم: عدم وجود دولت مقتدر در دوران مشروطه ۷۰
- گفتار چهارم: عدم وجود سیستم انتخاباتی آزاد ۷۱
- گفتار پنجم: احزاب سیاسی، غایب بزرگ قانون اساسی مشروطه ۷۴
- مبحث دوم: دوران پهلوی‌ها ۷۸
- گفتار نخست: دوران پهلوی اول (۱۳۰۴-۱۳۲۰) ۷۸
- بند نخست: دولت اقتدارگرا ۷۹
- بند دوم: فقدان قوه مقننه کارآمد ۸۱
- بند سوم: حقوق اساسی ابزاری برای تکوین دولت مطلقه ۸۲
- گفتار دوم: دوران پهلوی دوم (۱۳۲۰-۱۳۵۷) ۸۴
- بند نخست: وجود احزاب دولتی ۸۷
- بند دوم: فقدان نهاد و نمادهای دموکراسی ۸۸
- بند سوم: تمرکزگرایی ۹۱
- بند چهارم: بحران مشروعیت ۹۴
- بند پنجم: تصویب قوانین تبعیض آمیز در خصوص احزاب ۹۷
- مبحث سوم: عصر جمهوری اسلامی ۹۸
- گفتار نخست: ابهام در جایگاه احزاب در قانون اساسی ۱۰۱
- گفتار دوم: نارسایی‌های قانون فعالیت احزاب مصوب ۱۳۶۰ ۱۰۳
- گفتار سوم: کاستی‌های قانون نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی ۱۳۹۵ ۱۰۹
- بند نخست: موانع اداری آیین شکل‌گیری احزاب بر اساس قانون ۱۳۹۵ ۱۱۲

بند دوم: ممنوعیت‌های حاکمیتی در تأسیس حزب	۱۱۷
بند سوم: واکاوی کمیسیون ماده ۱۰ احزاب ۱۳۹۵	۱۱۹
بند چهارم: رویه قضایی حاکم بر کمیسیون ماده ۱۰ احزاب	۱۲۳
گفتار چهارم: چالش‌های حقوقی نظارت بر عملکرد احزاب	۱۲۶
بند نخست: عدم وجود الگوی بهینه نظارت اداری بر احزاب	۱۲۷
بند دوم: جرم‌انگاری مبهم	۱۲۸
گفتار پنجم: رویکرد قانون در جهت ازدیاد احزاب فصلی	۱۳۲
گفتار ششم: ضعف نظام انتخاباتی	۱۳۵
بند نخست: عدم شفافیت قوانین انتخاباتی	۱۳۵
بند دوم: سکوت درباره قواعد فعالیت انتخاباتی احزاب	۱۳۸
بند سوم: نظام انتخاباتی غیرحزبی	۱۴۰
فصل سوم: تدابیر حقوقی نهادینه سازی تحزب در ایران	۱۴۳
مبحث نخست: اساسی سازی تحزب	۱۴۵
گفتار نخست: توسعه‌ی فعالیت احزاب در جمهوری اسلامی ایران با رویکرد	
اساسی‌سازی	۱۴۹
بند نخست: ضرورت تصویب سیاست‌های کلی نظام در حوزه احزاب	۱۵۰
بند دوم: فراهم‌سازی بسترهای آزادی احزاب	۱۵۳
گفتار دوم: شفافیت در نظام سیاسی- اداری کشور	۱۵۶
بند نخست: شفافیت سیاسی	۱۵۶
بند دوم: شفافیت اداری	۱۶۰
مبحث دوم: حرکت به سمت حکمرانی حزبی	۱۶۳
گفتار نخست: شناسایی تحزب به عنوان یک حق شهروندی	۱۶۴
گفتار دوم: ایجاد الگوی نهادینگی تحزب در ایران	۱۶۷
گفتار سوم: توسعه سیاسی	۱۷۲
گفتار چهارم: ایجاد دولت متحزب و مشارکت‌پذیر	۱۷۴
مبحث سوم: تغییر در شیوه نظارت بر عملکرد احزاب سیاسی	۱۷۸
گفتار نخست: نظارت بر فرآیندهای درون حزبی	۱۸۰
گفتار دوم: نظارت مالی بر فعالیت احزاب در ایران	۱۸۴
بند نخست: نظارت بر هزینه‌های مالی در انتخابات	۱۸۴
بند دوم: شفاف سازی و افشای فرآیندهای مالی	۱۸۶
مبحث چهارم: تغییر در رویکرد تقنینی نسبت به احزاب	۱۹۰
گفتار نخست: اصلاح قانون انتخابات با رویکرد حزب محوری	۱۹۲

۸ □ تحلیل موانع حقوقی فعالیت احزاب در ایران؛ از مشروطه تا امروز

- گفتار دوم: عدم تسری مسئولیت کیفری نسبت به احزاب سیاسی..... ۲۰۱
- بند نخست: استدلال‌های موافقان مسئولیت کیفری احزاب سیاسی..... ۲۰۳
- بند دوم: استدلال‌های مخالفان مسئولیت کیفری احزاب سیاسی..... ۲۰۳
- بند سوم: رویکرد پیشنهادی نسبت به مسئولیت کیفری احزاب در ایران..... ۲۰۵
- نتیجه‌گیری..... ۲۰۹
- منابع و مأخذ..... ۲۱۷